

Bánhegyi Réka

Magyar Nemzeti Bank

Hitelintézeti Felügyeleti Igazgatóság

Magyar Könyvvizsgálói Kamara

Pénz- és Tőkepiaci Tagozat

2019. november 12.

AZ MNB VISSZAJELZÉSE A KÖNYVVIZSGÁLÓK FELÉ HITELINTÉZETEK

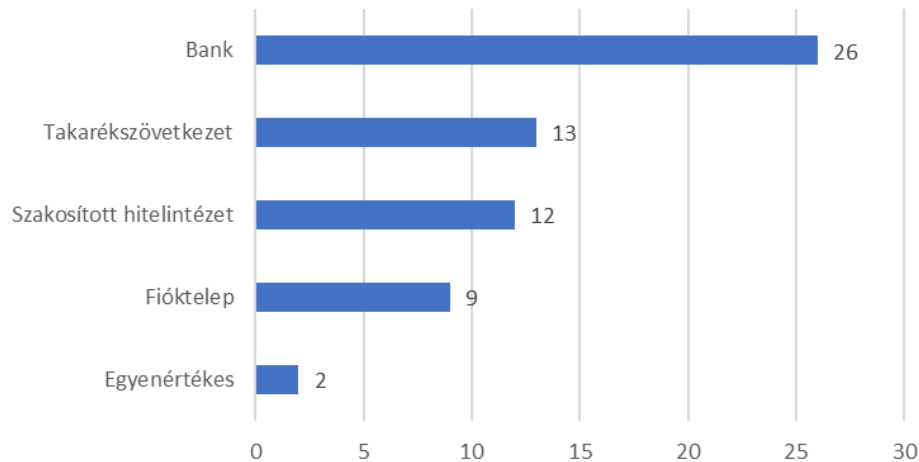
TARTALOM

1. STATISZTIKAI ADATOK
2. KÖNYVVIZSGÁLÓI INTERJÚK TAPASZTALATAI
3. HELYSZÍNI VIZSGÁLAT SORÁN TETT MEGÁLLAPÍTÁSOK
4. KÜLÖN KÖNYVVIZSGÁLÓI JELENTÉSEK

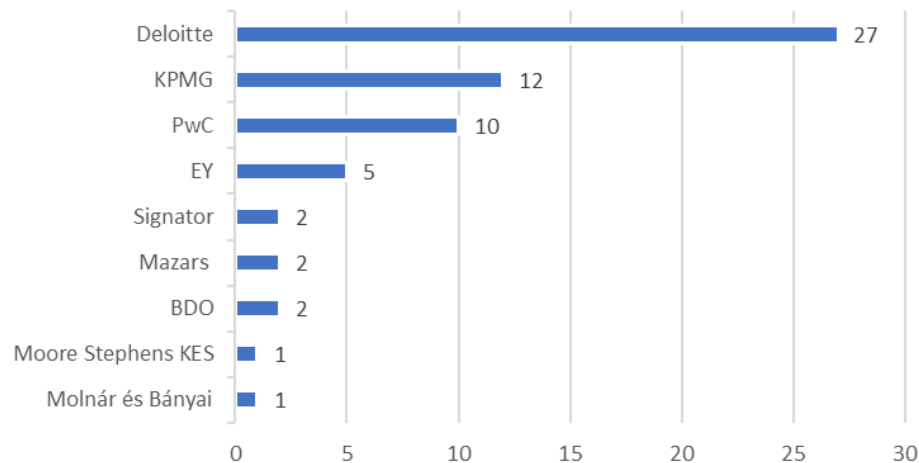
STATISZTIKAI ADATOK 2018.12.31

- 62 felügyelt intézményből 51 közérdeklődésre számot tartó intézmény (kivétel: 9 fióktelep és 2 szakosított hitelintézet).
- Továbbra is jelentős könyvvizsgálói koncentráció: 9 cég és 21 természetes személy könyvvizsgáló.
- A nyolc egyéb rendszerszinten jelentős intézményt három cég könyvvizsgálja (Deloitte: 4, PwC: 2, KPMG: 2)
- Egy könyvvizsgáló átlagosan 3 intézményt vizsgál, a legtöbb 11.

Felügyelt intézmények típusai (db) 2018.12.31

Intézmények könyvvizsgálói (db intézmény)

- A HFI évente **egyszer** találkozik az **O-SII** intézmények könyvvizsgálóival, átfogó vizsgálat vagy folyamatos felügyelés keretében.
- **Nem O-SII intézmények** esetében az átfogó vizsgálat keretében (öt esetben személyes megbeszélés, egyszer írásos kérdésfeltevés).
- **Ad hoc** megbeszélésre (**problémák** esetén) az elmúlt egy évben nem került sor.
- Egy könyvvizsgáló által **kezdemenyezett konzultáció** volt.
- A HFI tapasztalata pozitív, a könyvvizsgálók **válaszoltak minden feltett kérdésre**, és minden rendelkezésükre álló információt készséggel átadtak az MNB-nek.
- A HFI a könyvvizsgálók **ismeretének mélységét megfelelőnek** tartja.
- **Elmozdulás nem történt** az előző évhez képest.

Az MNB több esetben olyan megállapítást tett, amelyet a Bank könyvvizsgálója az MNB felé, vagy az MNB által elérhető dokumentumokban nem jelzett (három vizsgálat alapján):

- **Számviteli politika** és az annak keretében kialakított szabályzatok:
 - A Bank nem rendelkezik az IFRS könyvvezetésre történő 2017. január 1-i átállás óta IFRS könyvvezetésre alkalmas **számlarenddel**.
 - A számviteli politika keretében elkészítendő és a tevékenységhez kapcsolódó **belső szabályzatok** a 2018. január 1-i IFRS átállás óta nem kerültek aktualizálásra.
 - A Bank a magyar számviteli szabályok szerint könyvelt számait forgatja át IFRS könyvvezetésre alkalmas számokká, azonban **nem könyvel minden IFRS korrekciót**, csak mérleg és eredménykimutatás szintjén valósul meg az adott tételek konverziója. Ezzel a Bank megsérti a Számviteli tv. 161. § (3) bekezdését, mely szerint az analitikus nyilvántartásoknak és a főkönyvi könyvelésnek szoros kapcsolatban kell lenniük.

- **Eszközök és források értékelése, megfelelő tartalékok megképzése:**
 - A **fedezetek** értékének rendszeres **felülvizsgálatában**, illetve az értékek biztosíték nyilvántartó rendszerben való aktualizálásában azonosított elmaradásokat a vizsgálat.
 - A külső **értékbecslők** részére adott megbízások tekintetében jelentős **koncentrációból** adódó kockázatot azonosított az MNB, ez a gyakorlat ellentmond a vonatkozó MNB ajánlásnak. Továbbá az értékbecsléseknél alkalmazott **értékelési módszerrel** kapcsolatos **hiányosságokat** tapasztalt. A Banknál alkalmazásban álló értékbecslő koordinátor személyében **tulajdonosi kapcsolat** került azonosításra a szerződött külső értékbecslő cég egyikében.
 - Az intézményi garanciával fedezett **ügyletek nyilvántartásában** a szabályzattól eltérő rögzítési gyakorlatot azonosított az MNB.
 - A biztosítékokra vonatkozó **hitelfedezeti szorzó** a Bank biztosíték nyilvántartásra használt rendszerében **nem kerül rögzítésre**, csak az előterjesztésekben, fedezetszámítások során valósul meg a dokumentálásuk.

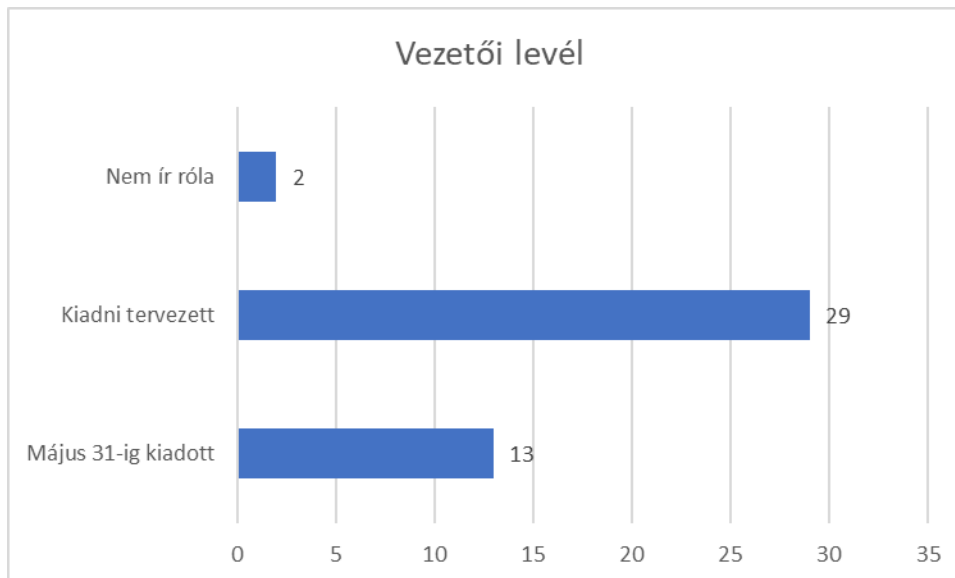
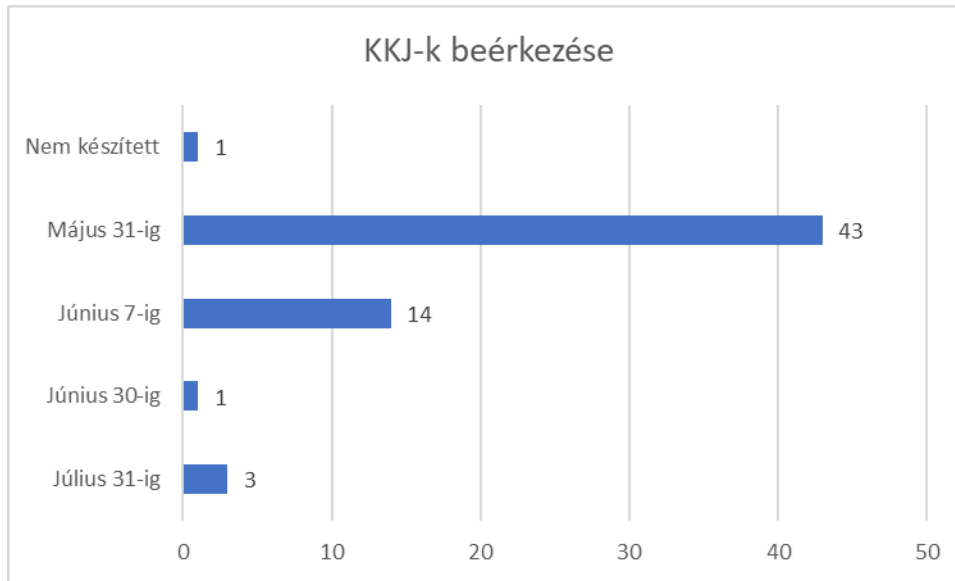

- **Eszközök és források értékelése, megfelelő tartalékok megképzése:**
 - A Bank az **átstrukturált** követelések minősítése során a "gyógyulási" folyamatok (tehát a nemteljesítőből teljesítő kategóriába való átsorolás, illetve az átstrukturált flag elhagyása) figyelésére és értékelésére nem dolgozott ki eljárást.
 - A Bank **értékvesztésképzési** módszertana nem felelt meg az **IFRS 9-nek**, és az informatikai támogatottság sem volt megfelelő.
 - A **csoportos ügyletminősítés** során a Bank **nem minden tételt sorolt be** egyértelműen stage-ekbe. A nemteljesítő definíció ellentmondásos értelmezése miatt a Bank gyakorlata nem állt összhangban a 39/2016. (X.11.) MNB rendeletben foglaltakkal.
 - A Bank a vizsgált időszakban nem mutatta ki az olyan hiteleket, amelyek esetében **a hitel eredeti szerződéses cash flow-i jelentős mértékben módosultak**, ezzel kimerítve az IFRS9 B 3.3.6. bekezdés szerinti kivezetési kritériumokat. Emiatt a Bank nem tudta bemutatni az érintett hitelek tekintetében a módosításnak a várható veszteségre – azon keresztül – az ügyletminősítésre, az elszámolt értékvesztésre gyakorolt hatását.

- A szavatoló tőkére, a tőkemegfelelésre, a folyamatos fizetőképességre vonatkozó szabályok betartása:
 - A tőkemegfelelés módszertanára vonatkozó **szabályzat aktualizálása elmaradt**, továbbá a gyakorlattól eltérő eljárásokat fogalmaz meg, például a Nempteljesítő kitétségek meghatározásának terén.
- Eredményes, megbízható és független tulajdonlásra, prudens működésre vonatkozó jogszabályokban, felügyeleti határozatokban foglaltak betartása:
 - A Bank **Belső ellenőrzése** a vizsgált időszak alatt az IFRS átállás kapcsán nem vizsgálta a számviteli területet, amely gyakorlat nem felel meg a 5/2016. sz. MNB ajánlás 114. pontjában foglaltaknak.

KÜLÖN KÖNYVVIZSGÁLÓI JELENTÉSEK 2018.12.31

- Fontos a határidőben történő leadás.
- Egy hét késés elfogadható, a későbbi beküldés akadályozza az MNB feladatainak ellátását.
- A vezetői levelek kiadására több esetben a KKJ után kerül sor.
- Az MNB jó gyakorlatnak tartja, hogy a KKJ-ben is részletezésre kerül a vezetői levél / tervezet tartalma (23 esetben).
- A vezetői levél kiadását minden könyvvizsgálat esetében javasoljuk, a kapott információk alapján több esetben nem került sor vezetői levél kiadására.

Az értékelés szakmai helyességének vizsgálata:

- **34.1.** A vizsgált időszak alatt a hitelintézet szempontjából releváns, és lényeges **jogszabályváltozások belső szabályzatokba való beépítése** teljes körűségének áttekintése és a gazdálkodó működésére, illetve a pénzügyi beszámolóban szereplő tételekre történő **hatásainak bemutatása.**
 - Nem tér ki a lényeges jogszabályváltozások belső szabályzatokba való beépítettségének elemzésére.
 - A szabályzatokba való beépítés teljeskörűségéről, valamint a pénzügyi beszámolóban szereplő tételekre gyakorolt hatásról nem ír.
- **35.2.** A hitelintézet által alkalmazott **számviteli politikák** és az annak keretében kialakított **szabályzatok**, illetve azok módosításainak vizsgálata, hogy azok **megfelelnek-e** az gazdálkodó **tevékenységének** és a vonatkozó **jogszabályoknak.**
 - Noha a sztenderd a számviteli politika lényegi elemeire vonatkozóan véleményt ír elő, amely a legtöbb intézmény esetében kellő bizonyosságú vélemény, a könyvvizsgáló csak korlátozott véleményt ad a 40/2016 MNB rendeletnek való megfelelésről (üggyfél- és partnerminősítés, valamint fedezetértékelés).

- 35.4. A hitelintézet által alkalmazott **hitelkockázati stratégia** kialakításának, működésének bemutatása, különös tekintettel az alkalmazott limitrendszerekre és kockázat mérséklő technikákra.
 - A limit rendszer és a kockázat mérséklő technikák nem kerültek részletesen bemutatásra.
- 35.4. A hitelintézet által alkalmazott **ügyfél és partnerminősítés**, fedezetértékelés, valamint az ügyletminősítés rendszerének, elveinek részletezése, **értékvesztés és céltartalék képzéshez történő kapcsolódásának** ismertetése.
 - Az értékelés nem tartalmazza a minősítés értékvesztés-, és céltartalék képzéshez történő kapcsolódásának ismertetését.
 - A könyvvizsgáló nem ír erről a témáról.
- 35.4. A hitelintézet **eszközminőségének** értékelése (vélemény).
 - A könyvvizsgáló nem írt véleményt.

- 35.4. Annak értékelése, hogy az eszközök számviteli és prudenciális szempontú minősítése tekintetében a jogszabályi előírások által meghatározott szintű konzisztencia érvényesül-e, azaz az értékvesztés számításához alkalmazott kategóriák (IFRS alkalmazók esetén az IFRS 9 Standard előírásai szerint meghatározott szakaszokba (**stage-ekbe**) **történő besorolás**), valamint a **nem teljesítő/teljesítő kategóriákba történő besorolás** érvényesül-e.
 - Nem tér ki arra, hogy az eszközök számviteli és prudenciális szempontú minősítése tekintetében a jogszabályi előírások által meghatározott szintű konzisztencia érvényesül-e.
- 35.6. A **vizsgált tételek számának**, értékének bemutatása eszköz és ügyletfajtánként, különös tekintettel a befektetésekre, az értékpapírokra, az ügyfelekkel szembeni követelésekre, a kapcsolódó értékvesztési és céltartalék képzési szabályzattal összhangban megképzett tartalékokra, és az esetleges eltérések okaira amennyiben azok összege a könyvvizsgálat szempontjából lényeges.
 - Hiányzik a részletes bemutatás.
 - Nem mutatta be az értékpapírokra képzett értékvesztést és céltartalékot.

Az előírt és szükséges értékhelyesbítések és leírások elvégzésének vizsgálata

- 36.1. Az **értékvesztés** és kapcsolódó kockázati céltartalék módszertanának és összegeinek bemutatása valamennyi, a könyvvizsgálat szempontjából lényeges eszközállomány esetében (követelések, értékpapírok, befektetések, készletek).
 - Csak a hitelekre képzett értékvesztés összegét tünteti fel, a módszertan gyakorlatilag nincs bemutatva.
- 36.2. Külföldi pénznemben denominált (**devizás**) tételek átértékelésének bemutatása, a könyvvizsgálat szempontjából lényeges összegei helyességének vizsgálata és értékelése abból a szempontból, hogy az megfelel-e a hitelintézet számviteli politikájának és a jogszabályoknak.
 - Nincs leírva a Bank értékelési eljárása. Továbbá nincs véleményadás (noha a sztenderd előírja), amelyre a könyvvizsgáló magyarázatot is ad: úgy végezték el az adott pont vizsgálatát, hogy az nem minősül könyvvizsgálatnak vagy átvilágításnak. A könyvvizsgálat szempontjából olyan nem lényeges múltbeli információnak tekintették, hogy semmilyen bizonyosságot nem állapítottak meg.
 - A könyvvizsgáló egyáltalán nem ír a témáról.
 - Hiányzik a részletes bemutatás.

Az előírt és szükséges értékhelyesbítések és leírások elvégzésének vizsgálata

- 36.3. **Valós értéken** történő értékelés bemutatása, a könyvvizsgálat szempontjából lényeges összegei helyességének vizsgálata és véleményezése abból a szempontból, hogy az megfelel-e a hitelintézet számviteli politikájának és a jogszabályoknak.
 - A könyvvizsgáló nem nyilatkozott pontosan arról, megfelel-e az értékelés a jogszabályoknak és a belső szabályozásnak.
- 38.1. Az intézmény eszköz-forrás gazdálkodásának, eszközök és források lejáratí összhangjának továbbá az eszköz-forrás gazdálkodásra vonatkozó belső szabályozás bemutatása.
 - Az értékelés csak a Pénzügyi Kockázati Bizottság működésének és feladatainak bemutatására terjed ki.
 - Az eszköz-forrás gazdálkodás, lejáratí összhang részletesebb bemutatása hiányzik.
 - A lejáratí összhang nem került bemutatásra.
 - A könyvvizsgáló nem ír az intézmény esetében fontos kockázatokról (pl. LCR), a lejáratí összhang elemzése szűkszavú.

A szavatoló tőkére, a tőkemegfelelésre, folyamatos fizetőképességre, valamint az egyes pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó szabályok betartásának vizsgálata

- 38.1. A CRR likviditásra és tőkeáttételi mutatóra vonatkozó részeinek való megfelelés biztosítását jelentő folyamatok, szabályzatok bemutatása.
 - Nem tartalmazza a likviditásmegfelelésre vonatkozó szabályzatok, folyamatok bemutatását.
 - A likviditási, illetve a tőkeáttételi mutatónak való megfelelés bemutatása hiányzik.
 - A témakör nem került kifejtésre.
 - Nem mutatja be a CRR előírásoknak való megfelelést.
- 38.2. Tőkekövetelményekre vonatkozó Hpt. előírásoknak való megfelelés vizsgálata.
 - Nem ír a folyamatba épített ellenőrzésekről, az elismert hitelkockázati csökkentő fedezetek alkalmazásáról, a felügyeleti jelentésekről és a tőkekövetelmény-számítás bemutatása is szűkszavú. Nem ad véleményt sem.
- 38.3. Összevont felügyelet alá tartozó csoport esetén, a csoporthoz tartozó vállalkozásokat felsorolásszerűen be kell mutatni és a csoport tőkehelyzetét is ismertetni kell.
 - Az összevont felügyelet alá tartozó csoporttagok tőkehelyzete nem került ismertetésre.

Az eredményes, megbízható és független tulajdonlásra, vagy a prudens működésre vonatkozó jogszabályok, valamint az MNB tv., a tevékenységére vonatkozó egyéb jogszabályok, a felügyeleti jogkörében eljáró MNB hatósági határozatainak betartásának vizsgálata

- 39.1. A Hpt. **tulajdonosokra** és a tulajdonosi joggyakorlásra vonatkozó előírásainak való megfelelés vizsgálata.
 - Nem tartalmazza a jogszabályi előírásoknak való megfelelés bemutatását, felhasználhatóságát a könyvvizsgálati munka során.
 - Hiányzik a Hpt. tulajdonosokra és a tulajdonosi joggyakorlásra vonatkozó előírásainak megfelelésének, befolyásoló részesedés vizsgálatának bemutatása.
- 39.3. Az éves **adatszolgáltatásban** szereplő adatok számviteli megalapozottságának, integritásának, tartalmi helyességének és teljességének biztosítását szolgáló folyamatok bemutatása, kiemelve különösen a jelentős manualitást igénylő területeket.
 - A számviteli megalapozottság, integritás, tartalmi helyesség és teljesség biztosítását szolgáló folyamatok nincsenek kellően részletezettséggel bemutatva.
 - Az informatikai problémák és kockázatok részletes bemutatása elmaradt.
- 39.3. Az adatszolgáltatás **folyamatába épített ellenőrzési pontok** bemutatása.
 - Nem kerültek bemutatásra az ellenőrzési pontok.

- 39.4. Az üzleti év fordulónapjára vonatkozó, a Felügyelet számára készített egyedi **éves adatszolgáltatás** éves beszámolóból levezethető adatainak szűrőpróbaszerű ellenőrzése abból a szempontból, hogy az abban szereplő adatok egyeznek-e a főkönyvi kivonattal, illetve a kapcsolódó analitikus nyilvántartásokkal. A beszámolóval lezárt év utolsó negyedéves és az auditált adatszolgáltatás közötti lényeges különbségek bemutatása a módosulás okainak ismertetésével. (leíró jellegű és vélemény)
 - A könyvvizsgáló nem ad véleményt a témakörben
 - A könyvvizsgáló nem ad magyarázatot az eltérésekre.
- 39.6. A tárgyévben és a megelőző egy évben az intézménnyel kapcsolatban meghozott, az éves beszámolóra összeállítására, illetve az abban szereplő eszközök és források értékelése szempontjából releváns **felügyeleti és jegybanki határozatok** végrehajtásának vizsgálata (vélemény).
 - A jelentés téves információt tartalmaz: "Az MNB 2018-ban lefolytatta a 3 évente aktuális átfogó vizsgálatát a Banknál, erről azonban a jelentésünk kiadásáig nem kaptunk végleges határozatot. A belső ellenőrzés elmondása szerint a végleges észrevételek 2019 nyarára várhatóak." A Bankban ugyanis 2017-ben volt átfogó vizsgálat és 2019-ben utóvizsgálat.
 - A könyvvizsgáló nem ad véleményt.

- 40.1 A **belső ellenőrzés** által végzett ellenőrzések gyakorisága és tartalma.
 - Csak a vizsgálatok főbb témaköreit mutatja be.
- 40.3. A döntési jogkörök és hatáskörök, a **vezetői és folyamatba épített ellenőrzés** szabályozottságának és a működés hatékonyságának bemutatása.
 - A témakör nincs kellően részletezve
 - Hatályon kívül helyezett ajánlásra hivatkozik a könyvvizsgáló (MNB 5/2016. (VI.06.) számú ajánlása a belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről, a pénzügyi szervezetek irányítási és kontroll funkcióiról), noha már 2018-ban kiadásra került az ajánlás frissítése.
- 40.3. A kockázatvállalási döntést meghozó üzleti területtől **független hitelkockázati** funkció működésének bemutatása.
 - A témakör egyáltalán nincs bemutatva.
 - A funkció bemutatása nem történik meg, csak a terület működését szabályozó belső szabályokra történik hivatkozás.
- 40.4. A hitelintézet **szervezeti felépítésének** és döntéshozó, illetve kontroll funkciókat gyakorló testületei működési sajátosságainak ismertetése.
 - Nem tartalmazza a szervezeti felépítés ismertetését.
 - Nem ír erről a témakörről.
- 40.5. A hitelintézet által kialakított és működtetett **ellenőrzési nyomvonal** (folyamatba épített ellenőrzés, vezetői ellenőrzés és vezetői információs rendszer) jellemzőinek ismertetése.
 - A témakör nincs részletezve, egy könyvvizsgáló pedig nem ír erről a témaköréről.

- 40.6. A könyvvizsgáló által a belső ellenőrzési-, a kockázatkezelési-, és a szabályozásnak való megfelelési (compliance) funkciókkal kapcsolatban tett **megállapításainak**, valamint a vizsgálat során azonosított **kockázatainak** ismertetése.
 - Nem tartalmazza a vizsgálat során azonosított kockázatok ismertetését.
 - Nem ír erről a témaköréről.
- 40.7. A **likviditási** kockázatok kezelésére vonatkozó politika bemutatása és a hitelintézetben belül a likviditási kockázat kezeléssel foglalkozó szervezet feladatkörének és működésének (ALM, Treasury, ALCO) áttekintése.
 - Nem kellően részletezett.
 - A politika nem került bemutatásra.
- 40.7. c) Amennyiben a vizsgált hitelintézet egy pénzügyi csoport tagja, akkor annak áttekintése, hogy a – feltehetően csoportszinten létrehozott – likviditáskezelési rendszer megfelelően működik-e ahhoz, hogy a likviditási kockázatok kezelése átláthatóan és megfelelően dokumentálva történjen meg.
 - Nem tartalmaz a csoportszintű likviditási helyzetre vonatkozó információt.
- 41.1. A **nyilvánosságra** hozott adatok szűrőpróbaszerű egyeztetése a számviteli nyilvántartások adataival, és a feltárt lényeges eltérések bemutatása.
 - Nem nyilatkozik arról, hogy szűrőpróbaszerű egyeztetések történtek volna a vizsgálat során.
 - Noha az intézmény végez befektetési szolgáltatási tevékenységet, annak értékelése kimaradt a külön könyvvizsgálói jelentésből.

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET

